

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

Sayı : 2
21 Şubat 2007

İçindekiler

Çin
AB
ABD
Türkiye

**Çin Ekonomisi 2006'da
%10,7 oranında büyüme
oranına ulaştı.**

**Çin Merkez Bankası
zorunlu ihtiyat akçe oranını
bir kez daha yükseltiyor.**

ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin Ekonomisi

- Ulusal İstatistik Bürosu'nun 25 Ocak'ta açıkladığı verilere göre, hükümetin ekonominin büyüme hızını kontrol altında tutmak için aldığı bir dizi önleme karşın, yatırım, ihracat ve tüketim harcamalarının artmasına paralel olarak, ülke ekonomisi 2006 yılında yüzde 10,7 büyüdü ve son 11 yılın en hızlı büyüme oranına ulaştı. GSMH, 20,94 trilyon yuan (2.68 trilyon dolar) olarak gerçekleşti. Böylelikle, 2005 yılında Büyük Britanya'yı geçerek dünyanın dördüncü büyük ekonomisi olan Çin ekonomisinin büyüklüğü, 2006'da %2,2 büyüyen Almanya'ya daha da (GSMH 2.86 trilyon dolar) yaklaşmış oldu. Yüksek büyüme hızına karşın Çin'de enflasyon geçen sene %2'nin altında kaldı.(1) Bu arada Dünya Bankası Çin ekonomisinin 2007 yılında %9,6 oranında büyüyeceğini tahmin ettiğini açıkladı.(2)

Çin Sanayi ve Ticaret İdaresi, Çin'deki özel teşebbüslerin ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasında yaklaşık yüzde 40'lık bir paya sahip olduğunu bildirdi. 15 Şubat tarihinde açıklanan istatistiklere göre, 2006 sonu itibariyle ülkedeki bireysel girişimci ve özel teşebbüslerin sayısı 30 milyonu, kayıtlı sermayeleri ise 8 trilyon yuanı (1 trilyon dolar) aşmış durumda. Özel teşebbüsler, bugün Çin'de ülkenin ekonomik büyümesini hızlandıran, mali geliri ve istihdamı artıran, piyasayı canlandıran ve toplumsal istikrarı koruyan önemli bir güç haline gelmiş durumda.(3)

Çin'in Merkez Bankası olan Çin Halk Bankası 25 Şubat'tan itibaren finans birimlerindeki zorunlu ihtiyat akçesinin 0.5 puan yükseltilmesini kararlaştırdı. Çin Halk Bankası tarafından yapılan açıklamada, Çin'de ticaret fazlasının aşırı olması ve kredi boyutunun büyük olması gibi sorunların hâlâ mevcut olduğu ve bundan dolayı, makro düzenlemeyi pekiştirmek üzere zorunlu ihtiyat akçesinin yükseltildiği belirtildi.(4)

Çin'in yeni döviz rezerv politikası

Döviz rezervi 1 trilyon doları geçen Çin, döviz kullanım sistemini çeşitlendirmeyi planlıyor. Rezervlerin kullanımındaki bu politika değişikliğinin, Çin'in yabancı borsalardaki yatırımlarını artırması ve daha fazla teknoloji ve hammadde satın alması anlamına geleceği belirtiliyor. Bu politika değişikliği, geçmişte döviz rezervlerini kullanmakta pasif bir profil çizen Çin'in, Singapur'un Hükümet Yatırım Şirketi'ne benzer bir kuruluş oluşturmalarının yolunu açıyor. 1,066 trilyon dolar ile dünyanın en büyük döviz rezervlerine sahip olan Çin, 2006'nın başında Japonya'yı geride bırakmıştı.(5)

Finansal varlıkların toplamı hızlı bir biçimde artmaya devam ediyor.

Çin Halk Bankası'nın 9 Şubat'ta açıkladığı raporda, Çin'in işletme ve bireylerin döviz bulundurma ve kullanmasına yönelik sınırlamaları gevşetmeye devam edeceği; RMB döviz kurunun oluşum mekanizmasını daha da mükemmelleştireceği; kuruluş ve bireylerin dışa yönelik yatırımlarının boyut ve çeşitlerine yönelik sınırlamaları giderek hafifleteceği; Çinli işletmelerin yurt dışında yatırım yapmasını desteklemeye devam edeceği ve dış borcun aşırı artışının kontrol edileceği belirtildi.(6)

Şanghai Borsası son 21 ayın en düşük seviyesine indi.

Şanghai Borsa Gazetesi'nin 13 Şubat tarihli haberinde, Çin Merkez Bankası'nın varlığı da dahil olmak üzere, Çin'in toplam finansal varlığının 60 trilyon yuana (7.5 trilyon dolar) yaklaştığı belirtildi. Çin'in finansal varlığı 10 yıl önce dünyanın toplamının yüzde 1'ini oluştururken, bugün yüzde 5'ine kadar yükselmiş durumda. Aynı haberde 2006 yılında Çin'in bankacılık sektöründeki finans organlarının varlık kalitesinin geçen beş yıla göre büyük ölçüde yükseldiği ve Çin'in ticaret bankalarının batık kredi oranının yüzde 7,09'a kadar düştüğü kaydedilmekte.(7)

Çin'in vergi gelirlerindeki artış

Son bir yıl içerisinde iki katın üzerinde yükselen Şanghai Borsası, Şubat başında, iki günde yüzde 6.5 düşüş kaydederek, son 21 ayın en düşük seviyesine geriledi. Çin'de son zamanlarda borsada işlem gören hisse senetlerinin aşırı değerlendirildiği uyarıları yapılıyor ve hükümetin bu yatırımları sınırlandırmak üzere harekete geçeceği spekülasyonları dolaşıyor.(8)

Çin Markalaşma Durum Raporu

Çin Vergi Genel Müdürü Xie Xuren, 2006 yılında Çin'in vergi gelirinin önceki yıla göre yüzde 20'den fazla artarak, 3 trilyon 763 milyar 600 milyon yuana vardığını (yaklaşık 800 milyar dolar) belirtti. 2006 yılında Çin'in vergi gelirindeki hızlı artışın, esas olarak milli ekonominin hızlı büyümesi ve işletmelerin veriminin büyük ölçüde yükseltilmesinden kaynaklandığı açıklandı.(9)

Çin Ticaret Bakanlığı tarafından 9 Şubat'ta yayınlanan "2006 yılı Çin Markalaşma Durum Raporu"nda, Çin'in 1970'lerin sonundan itibaren marka ekonomisinde başlangıç ve gelişme aşamasını yaşadığı, ancak şu anda Çin markalarının tanınmışlığının yüksek olmadığı, markaların değerinin yükseltilmesine ihtiyaç

Çin dünyanın en çok beyin göçü veren ülkesi

IIF'in yabancı sermaye raporu

bulunduğu; uluslararasılaşma sürecinin yavaş olduğu ve kendi gücüne dayanarak yenilik yaratma kabiliyetinin daha da güçlendirilmesi gerektiği kaydedildi. Çin hükümetinin bundan önce belirlediği hedefe göre, Çin'de 2010 yılına kadar dünyaca tanınmış 10 marka oluşturulacak.(10)

Çin'in, dünyada en çok beyin göçü veren ülkelerin başında geldiği bildirildi. China Daily gazetesi, devlet verilerine dayanarak yayınladığı haberde, beyin göçü nedeniyle dünyanın dördüncü büyük ekonomisi olan ülkenin idaresinde profesyonel iş gücünün yetersiz kalabileceğine dikkat çekti. Haberde, 1980'li yıllardan bu yana yaklaşık 1 milyon Çinlinin eğitim almak üzere yurt dışına çıktığı, bunlardan üçte ikisinin mezuniyetlerinin ardından bulundukları ülkelerde kalmayı tercih ettiği ifade edildi.(11)

1. Yatırım ve Sermaye Hareketleri

Uluslararası Finans Enstitüsü (International Institute of Finance, IIF) 2006 yılında yatırımcı ve bankaların gelişmekte olan pazarlara 500 milyar dolar yatırdığını ve bu para akışında da aslan payını başta Çin olmak üzere Asya ekonomilerinin aldığını bildirdi. IIF'nin raporuna göre, 2006 yılında gerçekleşen 502 milyar dolarlık global yabancı sermaye akışının (2005 yılında 509 milyar dolar) 197 milyar doları Asya'ya, 218 milyar doları gelişmekte olan Avrupa ülkelerine gitti. Bunları 46 milyar dolarla Latin Amerika ve 31 milyar dolarla Afrika izledi. IIF'ye göre Çin bu yıl da Asya'da en çok yabancı sermaye çeken ülke olmaya devam edecek.(12)

Bu arada yılın ilk ayı itibarıyla, Çin'de yabancı sermayeli 3370 yeni şirket kuruldu.(Geçen sene aynı döneme göre %10,71 artış.) Ocak 2007'de Çin'de en çok yatırım yapan ülke ve bölgeler ise şöyle sıralandı. Hong Kong, İngiliz Virjin Adaları, Güney Kore, Japonya, Singapur, ABD, Mauritius, Tayvan, Cayman Adaları ve Samoa.(13) Bununla birlikte 2006 yılında Çin'in yurtdışındaki yatırımları 16,13 milyar dolara ulaşarak, geçen seneye göre %31.6 oranında arttı. Çin'in şu ana kadar yurtdışında yaptığı toplam yatırım miktarı ise 73,33 milyar dolara ulaşmış durumda. Çin halen ABD'den, AB'ye, Asya'dan, Afrika'ya ve Latin Amerika'ya 160'dan fazla ülkeye yatırım yapmış durumda. (14)

2. Bankacılık

Çin'in başlıca finans merkezi konumunda bulunan Şanghay, önümüzdeki beş yılda dünyanın önde gelen finans merkezlerinden biri olmayı planlıyor. Şanghay'da faaliyet gösteren yabancı finans kuruluşlarının sayısının 100'e, yabancı banka temsilciliklerinin sayısının da 109'a ulaştığı bildirildi.

Çin'in dış ticareti yine rekor kırdı.

Çin-ASEAN ticareti

Arap ülkeleri ile ilişkilerin 50. yıldönümü

Bununla birlikte Şanghay'daki yabancı bankaların toplam sermayesi 65 milyar 200 milyon dolarla, Çin'deki yabancı bankaların toplam sermayesinin yüzde 56'sını oluşturuyor.(15)

II. Dış Ticaret

Çin Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından 12 Şubat'ta yayınlanan istatistiklere göre, Ocak ayında Çin'in dış ticaret hacmi 157 milyar 300 milyon ABD dolarına ulaşarak, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 30'dan fazla arttı. İstatistikler, Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın Ocak ayında Çin'in en büyük üç ticaret ortağı olma özelliğini koruduğunu gösteriyor. (16)

Çin'in 2007 Ocak ayındaki dış ticaret fazlası 15,9 milyar doları buldu. Çin'in dünyanın en büyük ekonomilerinden Avrupa Birliği ile ticaret fazlası 26,4 milyar dolara ulaşırken, Amerika Birleşik Devletleri ile ticaret fazlası ise 23,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bu gelişmelerin Pekin yönetimi üzerinde para birimini daha esnek hale getirmesi yönündeki baskıları arttırması bekleniyor.(17)

1. Bölgesel İlişkiler

a. Asya

Çin Ticaret Bakanlığı, 2006 yılında Çin ve ASEAN arasındaki ikili ticaret hacminin 160.8 milyar ABD dolarına ulaşarak, bir önceki yıla göre yüzde 23 arttığını belirtti. Halihazırda, ASEAN Çin'in beşinci büyük ticaret ortağı ve Çin'in gelişmekte olan ülkelerdeki en büyük ticaret ortağı olarak yer alıyor. Mevcut gelişme hızıyla, Çin ve ASEAN arasındaki ikili ticaret hacminin 2007 yılında 180-190 milyar ABD dolarına ulaşması bekleniyor.(18)

b. Ortadoğu

2006 yılı Çin ile Arap ülkelerinin diplomatik ilişki kurmalarının 50. yıldönümüydü. Mısır ile 1956 yılında kurulan ilk diplomatik ilişkiden beri Çin, 21 Arap ülkesi ile ikili ekonomi, ticaret ve teknoloji işbirliği anlaşması, 16 ülke ile karşılıklı yatırımların korunması anlaşması, 11 ülke ile de çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzaladı. Çin ve Arap ülkeleri arasındaki ticaret de oldukça süratli şekilde arttı. Mevcut durumda Arap ülkeleri Çin'in sekizinci büyük ticari partneri konumunda.

2006 yılında Çin-Arap ülkeleri ticareti 65,47 milyar doları bulurken (bir önceki seneye göre %27,7 oranında artış) Çin'in bu ülkelere ihracatı 31,5 milyar dolar, ithalatı ise 33,97 milyar dolar oldu. Çin, Arap ülkelere mekanik ve elektrikli ürünler, tekstil

Dünya ticaretinde Çin-Afrika ortaklığı dönemi

ve tekstil makineleri, ayakkabı satarken, Arap ülkelerinden de ağırlıklı olarak ham petrol ve kimyasal ham maddeler ithal etti. Çin ve Arap ülkelerinin 2010 hedefi ticaret hacmini 100 milyar dolara çıkarmak. 2006 sonu itibarı ile Çin firmalarının Arap ülkelerinde imzaladıkları kontrat miktarı 46,16 milyar dolar, ciroları ise 27,51 milyar dolara ulaşmış durumda. Çinli firmalar Arap ülkelerinde daha çok inşaat, iletişim, ham petrol, kimya endüstrisi, balıkçılık ve sağlık hizmetlerinde yoğunlaşmış bulunmaktalar. Çin'in Arap ülkelerindeki doğrudan yatırımı ise 2006 yılında 1,1 milyar dolara ulaşmış durumda. Arap ülkelerinin Çin'deki yatırımları da 1 milyar dolar seviyelerinde ve hafif sanayi, inşaat malzemeleri ve emlak sektörüne yoğunlaşmış bulunuyor.(19)

c. Afrika

2006'da Çin ile Afrika ülkeleri arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasının 50. yıldönümü kutlandı. Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao ve Başbakanı Wen Jiabo'nun ardı ardına 10 Afrika ülkesini ziyaret etmeleri, iki taraf arasındaki dostluk ve işbirliği ilişkilerini hızlandırdı. Çin, geçtiğimiz altı yıl içinde, ABD ve Fransa'nın ardından, Afrika'nın en büyük üçüncü ticaret ortağı konumuna yükseldi. 2000 yılında 10 milyar dolar seviyesinde olan Çin-Afrika ticaret hacmi, Çin ve Afrika ülkeleri arasındaki ikili ekonomik ve ticari temasların son yıllarda hızla yoğunlaşmasıyla birlikte, 2006 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 40 artarak, 55 milyar 500 milyon Amerikan dolarına ulaştı. Çin'in Afrika'dan yaptığı ithalat 26 milyar 700 milyon dolara ulaşırken, yaptığı ihracat ise 28 milyar 800 milyon Amerikan dolarını buldu.(20)

Çin Başkanı Hu Jintao, ticaret hacminin 2010 yılına kadar 100 milyar dolara ulaşmasını hedeflerken, petrol, Çin ve Afrika ticaretinin en önemli kalemlerinden birini oluşturuyor. 1993 yılından bu yana petrol üretiminin iç talebi karşılamakta yetersiz kaldığı Çin, petrol tüketiminin yüzde 30'unu Afrika'dan karşılıyor. 2005 yılında Afrika ülkeleri Çin'e 383,4 milyon ton petrol sağladı.

Çin'in ucuz ve kaliteli malları Afrika'da büyük rağbet görürken, Çin, Afrika'dan ithalatı artırmak için, en az gelişmiş 28 Afrika ülkesinin 199 çeşit malına sıfır gümrük uyguluyor. Bunun yanı sıra Çin hükümeti, güçlü ve güvenilir işletmelerin Afrika'da yatırım yapmasını da teşvik ediyor. Çin'den Afrika'ya yapılan yatırımlar, 2006 yılının sonunda 6 milyar 640 milyon dolara ulaştı.(21)

Bu arada Çin Devlet Başkanı Hu Jintao ve Zambia Devlet Başkanı Levy Patrick Mwanawasa, 4 Şubat'ta Zambia-Çin Ekonomik ve Ticari İşbirliği Bölgesini hizmete açtı. Bu bölge Çin'in Afrika'daki ilk ekonomik ve ticari işbirliği bölgesi olma

özelliğini taşıyor. Söz konusu bölgede 60 şirketin yer alması, önümüzdeki beş yıl içinde 800 milyon dolarlık yatırım yapılması ve 6000 kişiye iş yaratması planlanıyor. 2006 yılında Pekin’de yapılan Çin-Afrika İşbirliği Forumunda, Çin Afrika’da önümüzdeki üç yıl içinde üç ile beş arasında Ekonomik işbirliği bölgesi kurulacağını bildirmişti.(22)

2. İkili İlişkiler

Hindistan

Çin Ticaret Bakanlığı'ndan 26 Ocak'ta yaptığı açıklamaya göre, Çin ve Hindistan arasında 2006 yılında gerçekleştirilen ikili ticaret hacmi, bir önceki yıla göre yüzde 33 artarak 24.9 milyar dolara ulaştı. Böylelikle ikili ticaret hacmindeki hızlı artış korundu. Hindistan, Çin'in Güney Asya'da en büyük ticaret ortağı ve Çin ise Hindistan'ın ikinci büyük ticaret ortağı konumunda. Çin'in Hindistan'a ihraç ettiği başlıca mallar, telsiz telefon, kömür, tekstil makinesi ve parçalarından oluşurken, ithal ettiği mallar demir madeni, çelik, plastik ve elmasan oluşuyor. (23)

Amerikan danışmanlık firması Deloitte son dönemde küresel ekonomik büyümenin yıldızları olarak ortaya çıkan Çin ve Hindistan'ı karşılaştıran bir rapor yayımladı. “Çin ve Hindistan: Efsanenin ötesindeki gerçek” başlıklı raporda Hindistan ve Çin ekonomilerinin birbirlerinden farklı yanları ortaya konuyor. Raporda Hindistan'ın halen hizmetlerde, Çin'in ise sınai üretiminde uzmanlaşmış görüldüğü belirtilerek, yakın zamanda bu iş bölümünün de ortadan kalkacağı belirtiliyor. Rapora göre gelecekte iki ülkede de batılı devlerle rekabet edebilecek dünya çapında şirketler ortaya çıkacak ve gelişen orta sınıf bu şirketler için büyük birer pazar oluşturacak.(24)

Yeni Zelanda

Çin-Yeni Zelanda serbest ticaret görüşmelerinin 10. turu Ocak ayı sonunda Pekin'de düzenlendi. Çin ve Yeni Zelanda'nın, 6 gün süren görüşmelerde, mal ticareti, hizmet ticareti, yatırım, telif ve patent hakları ile hayvan ve bitkilere yönelik karantina ve denetim tedbirleri gibi konularda, kapsamlı ve derin istişareler yaparak, olumlu ilerlemeler kaydettikleri ifade edildi. (25)

Kuzey Kore

Kuzey Kore'nin nükleer programı konusunda 6 ülkeden yetkililerin katılımıyla Beijing'de yapılan görüşmelerin 5. turu 3. aşama toplantısı, 13 Şubat'ta "Ortak Belge"nin onaylanmasıyla sona erdi. İmzalanan Ortak Belge’de, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti’nin (KDHC) Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın denetçilerini, iki tarafça kabul edilen tüm gerekli denetim ve

Çin ve Hindistan dünya çapında şirketler çıkartacak.

Yeni Zelanda ile STA görüşmeleri devam ediyor.

Kuzey Kore nükleer görüşmeleri

Rusya'da "Çin Yılı" etkinlikleri

Kamu işletmelerinin kar rakamları

inceleme çalışmalarını yapmaya davet etmesine ve ilgili tarafların KDHC'ye 60 gün içerisinde acil enerji yardımı sağlamasına karar verildi. "Ortak Belge"de ayrıca, KDHC ve ABD'nin kapsamlı diplomatik ilişkilerin kurulmasını ilerletmek amacıyla, ikili görüşmelere başlayacakları ve KDHC ve Japonya'nın ikili diyalogu başlatarak, diplomatik ilişkileri normalleştirmek için önlem alacakları kaydedildi. 6'lı Görüşmeler'in 6. turunun 19 Mart'ta düzenlenmesine karar verildi.(26)

Rusya

Çin Ticaret Bakanlığı verilerine göre Çin ve Rusya arasındaki ticaret hacmi 2006 yılında bir önceki seneye göre %15 oranında artarak 33,4 milyar dolara ulaştı. Rusya bu rakamlarla Çin'in en önemli ticari partnerleri arasında yer almakta. Çin geçen sene Rusya'da 79 projede yatırım yaptı ve yatırımları (finans sektörü hariç) bir önceki yıla göre %131,5 artarak 470 milyon dolara ulaştı. Aynı şekilde Rusya'da Çin'de 126 projede yer alarak, 230 milyon dolarlık bir yatırım miktarına ulaştı. İki ülkenin karşılıklı yatırımları enerji, yer altı kaynakları, inşaat, iletişim, ulaştırma, havacılık gibi stratejik sektörlerde yoğunlaştı. Hatırlanacağı üzere 2006 yılı Çin'de "Rusya Yılı" olarak ilan edilmiş ve bu kapsamda ticaret, yatırım ve kültür alanında Rusya'yı Çin'de tanıtan pek çok etkinlik düzenlenmişti. Aynı şekilde 2007 de Rusya'da "Çin Yılı" olarak ilan edilmiş durumda ve bu kapsamda Rusya'da tüm yıl boyunca Çin ile ilgili pek çok etkinlik düzenlenecek.(27)

3. Sektörler

a. Kamu

Çin Maliye Bakanlığı tarafından 26 Ocak'ta yayımlanan istatistiklere göre, 2006 yılında, Çin'in kamu işletmeleri 1,1 trilyon yuan (137,5 milyar ABD doları) kâr etti. Bu rakamlarla elde edilen kâr miktarı, bir önceki yıla göre yüzde 19,7 arttı. İstatistiklere göre, 2006 yılında, Çin'in kamu işletmeleri 13,7 trilyon yuanlık (1,7 milyar ABD doları) satış geliri elde edilerek, bir önceki yıla göre yüzde 19,5 oranında bir artış sağladılar.(28)

b. KOBİ'ler

Çin Kamu Malları Gözetim ve İdaresi Komisyonunca yapılan açıklamada (State-owned Assets Supervision and Administration Commission, SASAC) Çin'de devlet mülkiyetindeki firmaların 2006 yılında 965 milyar yuan (124 milyar dolar) kar elde ettiği belirtildi. SASAC'ın doğrudan gözetimi altındaki 159 firmanın karları geçtiğimiz yıla oranla %18 artarak 755 milyar yuana (yaklaşık 95 milyar dolar) ulaşırken yerel yönetimlerin

Asya Kalkınma Bankası'nın KOBİ kredileri

İki Çin işletmesi dünyanın en büyük 10 gemicilik grubu arasında.

Çin'in önümüzdeki 20 yıl içinde 3000 adet uçağa ihtiyacı olacak.

Çin'de biyoenerji kullanımının artırılması çalışmaları

denetimindeki geri kalan 1031 firma ise geçtiğimiz yıla oranla %38 artışla 210 milyar yuanlık (yaklaşık 26 milyar dolar) bir kar elde etti. 2006 yılında söz konusu firmaların satışları %20 artarak 8,5 trilyon yuana (1,05 trilyon dolar) ulaşırken yıl sonu itibarıyla toplam varlıkları 20 trilyon yuana (2.5 trilyon dolar) yaklaştı.(29)

Asya Kalkınma Bankası Çin'deki orta ve küçük ölçekli işletmelerin gelişmesini desteklemek için, Çin'in Zhongkezhi Garanti Grubu Hissedarlık Limited Şirketi'ne hissedarlık hakkı karşılığında 3 milyon dolarlık yatırım yaptı. Şu an, Çin'deki orta ve küçük ölçekli işletmelerin üretim hacmi gayri safi yurtiçi hasılanın yarısını oluşturuyor ve kent ile kırsal bölgelerdeki nüfusun yüzde 75'ine iş imkânı sağlıyor. Söz konusu yatırım, Asya Kalkınma Bankası'nın, Nisan 2005'te Zhongkezhi Şirketi'ne yaptığı 10 milyon dolarlık yatırımın ardından ikinci yatırım oluyor. (30)

c. Ulaştırma

Çin Gemicilik Sanayi Derneği'nden edinilen bilgilere göre, iki Çin işletmesi 2006'da dünyanın en büyük 10 gemicilik grubu arasına girdi. Çin Gemicilik Grubu ikinci, Çin Gemicilik Sanayi Grubu da dokuzuncu sırada yer aldı. Kore Cumhuriyeti'nin iki işletmesi ve altı Japonya işletmesinin bulunduğu dünyanın en büyük 10 gemicilik grubu arasında Kore Cumhuriyeti Hyundai Motor Grubu ilk sırada yer alıyor. 2006 yılında 14 milyon tondan fazla gemi yapımını tamamlayan Çin, gemicilik alanında üst üste 12 yıl dünyanın üçüncü büyük ülkesi olma konumunu korudu.(31)

Avrupalı uçak üreticisi Airbus yetkililerine göre Çin önümüzdeki 20 yıl içinde 3000 kadar uçağa ihtiyaç duyacak. Yapılan tahmine göre bu rakamın 2650 adetini yolcu uçakları (289 milyar dolarlık bir sipariş) oluşturacak. Airbus 2011 yılına kadar Çin'in uçak ihtiyacının yarısını karşılamayı planlıyor. Airbus'un Çin pazarında 1995 yılında %7 olan payı şu anda %35 seviyelerine çıkmış durumda.(32)

d. Enerji

Çin Petrol ve Doğal Gaz Boru Hattı Mühendislik A.Ş. (CPPE) tarafından yapılan açıklamada, 2006'nın sonuna kadar 40 bin kilometreyi geçmesi beklenen Çin petrol ve doğal gaz ana boru hattı uzunluğunun 2015'e kadar 100 bin kilometreyi bulacağı belirtildi.(33)

Çin Tarım Bakanlığı'nın bir yetkilisi, Çin'in, kırsal kesimlerde biyolojik enerjinin geliştirilmesini güçlendirerek, 2020 yılına kadar 10 milyon ton işlenmiş petrol yerine geçebilen biyolojik

enerji üretme hedefini gerçekleştireceğini belirtti.(34)

e. Ar-Ge

Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Ticaret ve Gelişim Konferansında sunulan bir rapor Çin'in Ar-Ge konusunda dünyanın en aktif ülkesi olduğunu ortaya koydu. Rapora göre yabancı firmaların %61'i Çin'de AR-Ge merkezi açmayı seçerken, bu oran ABD'de %41, Hindistan'da %29 olarak gerçekleşmekte. Buna göre 2005 yılı sonu itibarıyla 700 kadar uluslar arası firma Çin'de Ar-Ge merkezi kurdu.(35)

ABD'li bilişim devi Microsoft Shanghai'da 20 milyon dolarlık bir yatırımla MSN Ar-Ge merkezi kurmaya karar verdi. Shanghai Daily gazetesinin haberine göre söz konusu merkez Microsoft grubunun denizaşırı bir ülkede kuracağı ilk merkez olacak.

Bilindiği üzere Yahoo!, eBay ve Google gibi yabancı bilişim devleri, Çin'de yerel ortaklar ile çalışarak internet pazarında yer edinmeye çalışıyorlar. Çin'de internet kullanıcılarının sayısı 140 milyon olarak tahmin ediliyor.(36)

f. Otomotiv

Çinli otomobil ihracatçıları, 2006 yılında geleneksel dış pazarlarını genişletirken, yeni pazarları geliştirmeye de ağırlık verdi. Bunun sonucunda Avrupa, bugün Çin otomobillerinin başlıca pazarlarından biri haline geldi. Çin Makine ve Elektronik İthalat ve İhracat Odası Otomotiv Şubesi tarafından kısa süre önce açıklanan yıllık otomobil ihracatı raporuna göre, Çin'in en büyük otomobil pazarı olan Asya ülkelerine yapılan otomobil ihracatının hacmi, toplam ihracatın yüzde 40'ından fazlasını oluşturdu. Asya ülkelerini yüzde 20'lik payla Avrupa ülkeleri izledi. Çin'den Avrupa'ya yapılan otomobil ihracatının hacminin 748 milyon dolar olduğu bildiriliyor.(37)

g. Turizm

Çin Turizm Müdürlüğü, Çin'in toplam turizm gelirinin geçen yıl 893 milyar 500 milyon yuani (yaklaşık 112 milyon dolar) bularak, bir önceki yıla oranla yüzde 16'dan fazla arttığını bildirdi. İstatistikler, geçen yıl Çin'i ziyaret eden yabancı turistlerin sayısının 120 milyonu aştığını, yabancı turistlerin bıraktığı döviz miktarının da 34 milyar dolara yaklaştığını gösteriyor. Çin'in toplam turizm gelirinin 2007'de 1 trilyon yuana (125 milyar dolar) ulaşacağı da tahmin ediliyor.(38)

Dünya Turizm Örgütü tarafından yayınlanan son istatistiklere göre, Çin'in 2010 yılına kadar İspanya'nın yerini alarak, Fransa'dan sonra dünyadaki ikinci büyük turizm hedef ülkesi

Microsoft Çin'de Ar-Ge Merkezi kuruyor.

Otomobilde Çin'in Avrupa pazarı büyüyor.

Çin turizmde de başa oynuyor.

olması bekleniyor. 2008 yılında düzenlenecek Beijing Olimpiyat Oyunları'nın ülkenin turizm sektörüne yeni güç katacağı belirtildi.(39)

h. Fikri Mülkiyet Hakları

Çin Fikrî Mülkiyet Hakları Müdürlüğü basın sözcüsü Yin Xintian 30 Ocak'ta yaptığı konuşmada, Çinlilerin 2006 boyunca toplam 3826 patent başvurusu yaptıklarını ve bu sayının bir önceki yıla oranla yüzde 57 arttığını açıkladı. Yurtdışı patent başvurularındaki hızlı artışın Çin'in dünyayla giderek bütünleştiğini gösterdiğini kaydeden sözcü, uluslararası rekabete daha fazla katılan Çinli işletmelerin de, fikrî mülkiyet haklarının dünyanın bütün ülkelerinde korunmasını istediğini kaydetti.(40)

Çin'de telif ve patent haklarıyla ilgili ilk profesyonel hakemlik merkezi olan Xiamen Hakemlik Komitesi'ne bağlı Telif ve Patent Hakları Hakemlik Merkezi'nin açılışı 15 Şubat'ta yapıldı. Merkez, telif ve patent haklarıyla ilgili davalara profesyonel, kolay ve etkili hizmet sağlamayı amaçlıyor. Xiamen Telif ve Patent Hakları Hakemlik Merkezi, ihtiyaçlara göre özel inceleme prosedürü saptayarak, hakemlik yapanların listesini hazırlayacak ve davacıya tavsiye edecek.(41)

i. Çevre

Dünyanın en büyük ikinci karbondioksit salınımı yapan ülkesi olan Çin, Birleşmiş Milletler'in tüm dünyada yankı uyandıran küresel ısınma raporunu açıklamasının ardından, ilk defa iklim değişikliğiyle mücadele için bir ulusal plan hazırlayacağını duyurdu. Ancak söz konusu planın uygulamaya konmasının, hazırlama aşaması ve bürokratik işlemler yüzünden, 2 yılı bulacağı söyleniyor. BM'nin raporuna göre, gelişen ekonomisi, hızlı sanayileşmesi ve sahip olduğu nüfus oranını Çin'i küresel ısınmayı tetikleyen zehirli gazların üretilmesinde ABD'den sonra 2'nci sırada. (42)

j. Madencilik

Çin Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu, 5 yıl içinde ülkenin kömür madenlerini konsolide edeceğini, yüksek kalite kömür üretimini artıracığını ve üretimin tamamını kontrol altına alacağını açıkladı. Dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisi olan Çin, 2010 yılına kadar yıllık üretimini 2,6 milyar ton düzeyinde tutmayı planlıyor. Çin'in geçen yılki üretimi 2,33 milyar tonken, toplam talep 2,25 milyar ton olmuştu. (43)

k. Perakende

Çin Ulusal İstatistik Enstitüsü, Çin'de perakende satışlarının

Telif hakları konusunda ilk profesyonel hakemlik merkezi açıldı.

Çin'de perakende sektörü büyümeye devam ediyor.

2006 yılında geçtiğimiz yıla oranla %13,7 oranında artarak 7,641 trilyon yuana (979,62 milyar dolar) ulaştığını açıkladı.(44)

II. Çin – AB ilişkileri

AB, Çin'in en büyük ticari partneri olmaya devam ediyor.

AB 2006'dan beri Çin'in en büyük ticari partneri olmanın yanında, Çin'in en önemli dış yatırım kaynağı ve Çin'in en çok teknoloji ithal ettiği partner konumundadır. Bu bağlamda Çin-AB ticari ve ekonomik ilişkileri iki ülke arasındaki stratejik işbirliğini geliştirmenin yanında dünya çapında da büyük önem taşımaktadır. Çin Gümrük İstatistikleri'ne göre, Çin –AB ticaret hacmi 2006'da geçen yıla oranla %25.3 artış göstererek, 272.3 milyar Amerikan dolarına ulaşmıştır. Çin dış ticaret hacminin %15.5'ini oluşturan Çin-AB ticaretinin, %90'ı elektromekanik ve ileri teknoloji ürünlerinden meydana gelmektedir. AB 2006 yılında Çin'de 2738 projeyi destekleyerek, toplamda 5.39 milyar dolar yatırımda bulunmuştur. Böylelikle Aralık 2006 itibariyle AB'nin Çin'de yatırım yaptığı projelerin sayısı 25418'e, tutarı ise 53.18 milyar dolara yükselmiştir. Çin'in geçmişten beri en büyük teknoloji tedarikçisi olan AB ayrıca, 2006'da Çin'in en çok teknoloji ithal ettiği partner konumuna da gelmiştir. 2006 sonu itibariyle, Çin AB'den 98.66 milyar dolar değerinde, 24108 teknolojik alet ithal etmiştir.(45)

Çin Başbakanı Wen Jiabao, Çin'in AB'ye üye ülkelerle siyasi alanda karşılıklı güveni arttırmaya devam ederek, ortaklık ve işbirliği görüşmelerini hızlandırmaya, somut işbirliğini derinleştirerek karşılıklı saygı temelinde eşit diyalogla her iki tarafı da ilgilendiren sorunları uygun şekilde çözmeye hazır olduğunu kaydetti.

Çin Ekonomi ve Kültür Canlandırma Derneği ve Avrupa Birliği-Çin İlişkilerini İlerletme Derneği gibi Çinli ve yabancı sivil ekonomik örgütler tarafından ortaklaşa hazırlanan "Çin-AB Stratejik İşbirliği Ortak Eylem Plan"ı şubat ayında başlatıldı. Plan, Çin ve AB arasında kurulan stratejik ortaklık ilişkilerine dayanarak, Çin ve AB şehirleri ile işletmeler arası işbirliğini hızlandırmayı amaçlıyor. Plan kapsamında, 2007 yılında iki ya da üç stratejik işbirliği şehri tespit edilerek çeşitli ekonomik ve ticari faaliyetler düzenlenecek; belirli güce sahip Çin işletmelerinin Avrupa'da şube açması, ürün satması ve fuarlara katılması için hizmet sağlanacak; Avrupalı işadamlarının Çin'deki faaliyetleri için organizasyon yapılacaktır.(46)

III. Çin – ABD ilişkileri

Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao ile ABD Başkanı George W. Bush 15 Şubat'ta gerçekleştirdikleri telefon görüşmesinde, Çin-ABD ilişkilerinden Kore Yarımadası'ndaki nükleer soruna kadar iki

İlk Çin-ABD ileri teknoloji ve Stratejik Ticaret semineri yapıldı.

Türkiye'nin Çin'e ihracatı artıyor.

tarafı da ilgilendiren uluslararası ve bölgesel birçok konuyu ele aldılar. Tarafların ortak çabaları sonucunda 6'lı Görüşmeler'de sevindirici sonuçların elde edildiğine, kabul edilen ortak belgenin Kore Yarımadası'nın nükleer silahlardan arındırılması sürecinde önemli ilerlemeler kaydedildiğini gösterdiğine işaret eden Hu Jintao, ortak belgenin kapsamlı şekilde hayata geçirilmesinin bölgenin barış ve istikrarının korunması için büyük önem taşıdığı gibi, tüm tarafların ortak çıkarlarına da uygun olduğunu vurguladı. Bush ise, taraflar arasındaki yapıcı işbirliği sonucunda Kore Yarımadası'ndaki nükleer sorunun çözüm sürecinde olumlu ilerleme kaydedilerek, yarımada'nın nükleer silahlardan arındırılmasına imkan tanındığını belirterek, Çin'le yakın işbirliğini sürdürmeyi ve ortak belgenin hayata geçirilmesini hızlandırmayı arzuladıklarını belirtti.(47)

İlk Çin-ABD Yüksek Teknoloji ve Stratejik Ticaret Semineri, Çin ve ABD Ticaret Bakanlıkları tarafından 29 Ocak'ta Çin'in güneyindeki Shenzheng kentinde gerçekleştirildi. Seminerde Çin-ABD yüksek teknoloji ve stratejik ticaret pazarının fırsatları ve geleceği, işbirliğinde yaşanan sorunlar ve çözümler gibi konular ele alındı. Seminere iki ülkenin hükümet yetkilileri, yüksek teknoloji işletmelerinin temsilcileri ve uzmanlar da dahil 250 kişi katıldı. Çin tarafı, Çin hükümetinin Çin ve ABD arasında ikili yüksek teknoloji ticaretine büyük önem verdiğini ve bu işbirliğinin iki ülkenin çıkarlarına uygun olduğunu belirtti. Çinli yetkililer, bu seminerle ABD'nin Çin'e ihraç edeceği yüksek teknoloji ürünlerini artırmasını arzuladıklarını kaydettiler. ABD tarafı, Amerikan yönetiminin, yasal sivil amaçlı yüksek teknoloji ürünlerinin Çin'e ihraç edilmesini teşvik edeceklerini ve bu seminerle iki tarafın bu alandaki anlayışı ve karşılıklı güveni artırmalarını beklediklerini açıkladı.(48)

Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Jiang Yu, 15 Şubat'ta Beijing'de düzenlenen basın toplantısında, Çin ve ABD arasında ticari dengesizlik yaşandığını, ancak bunun iki tarafın başvurduğu farklı hesap yöntemlerinden de kaynaklandığını belirtti. Çin'in ABD ürünlerine yönelik ithalatı daha da genişleterek, iki ülke arasındaki ticari dengesizliği iyileştirmeye hazır olduğunu dile getiren Jiang Yu, ABD'nin Çin'e yönelik yüksek bilimsel ve teknolojik ürünlerin ihracatına koyduğu sınırlamaları gevşetmesini beklediklerini söyledi.(49)

V. Çin – Türkiye ilişkileri

Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik ihracatı 2006 başından beri artış eğilimi gösteriyor. Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen'in yaptığı açıklamaya göre, özellikle son üç ayda, Çin'e ihracat, her ay ortalama yüzde 68 oranında arttı. Böylelikle 2006 başında 35,3 milyon dolar seviyesinde olan ihracat hacmi, 2007 Ocak ayı itibarıyla 59,2 milyon dolara yükseldi. Ayrıca Pekin

Türkiye'nin dış ticaret açığının önemli kısmı Rusya ve Çin'den

Olimpiyatları altyapı çalışmaları için açılan ilk ihaleyi de bir Türk firması kazandı.(50)

Türkiye'nin 2006 yılında verdiği toplam 51.9 milyar dolarlık ticaret açığının %45'ine tekabül eden 23.1 milyar doların Rusya ve Çin ile olan ticarete ortaya çıktığı bildiriliyor. Rusya ile dış ticaret açığımız 2006 yılında 14.3 milyar dolara ulaşırken, Çin 8.9 milyar dolar ile bu ülkeyi izledi. Son yıllarda düşük fiyatlı ürünleriyle tüm dünya pazarlarını istila eden Çin Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında da 2006 yılında bir basamak yükselerek Rusya ve Almanya'nın ardından üçüncü sırayı aldı. (51)

Çin Ticaret Bakanı Türkiye'ye geliyor.

Çin Ticaret Bakanı Bo Xiali'nin 19-21 Mart tarihleri arasında Türkiye-Çin Karma Ekonomik Komisyon toplantısına katılmak üzere Türkiye'ye geleceği açıklandı. (52)

Türkiye Merkez Bankası, son Enflasyon Raporu'nda "Yurtiçi fiyatlarda Çin etkisi" başlığı altında, Çin'den yapılan ithalatın giderek arttığına ve şekil değiştirdiğine dikkat çekerek, Yuan'ın değer kazanmasının enflasyonu etkileyebileceğini belirtti. Türkiye'nin ithal ettiği motosikletin yüzde 96'sı, demir dışı metal cevherlerin yüzde 94'ü, oyuncakların yüzde 93'ünün Çin'den geldiği tespit eden Merkez Bankası, bugüne kadar enflasyonun düşüşüne katkı sağlayan ucuz Çin ürünlerini artık iç fiyatları yükseltebilecek risk faktörleri arasında gösteriyor. (53)

Kaynaklar

- (1) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200701291440.htm>
- (2) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2007/0126/24717/content_24717.htm
- (3) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/16/1@66645.htm>
- (4) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/16/1@66703.htm>
- (5) Referans Gazetesi, 24 Ocak 2007
- (6) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/09/1@66241.htm>
- (7) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/13/1@66442.htm>
- (8) Referans Gazetesi, 2 Şubat 2007
- (9) <http://turkey.cri.cn/1/2007/01/24/1@65111.htm>
- (10) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204382146.html>
- (11) http://www.kozmopolit.net/haberler/13893_13.02
- (12) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2007/0119/23749/content_23749.htm
- (13) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204389692.html>
- (14) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204344479.html>
- (15) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/12/1@66353.htm>
- (16) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/commonnews/200702/20070204380453.html>
- (17) Dünya Gazetesi, 13 Şubat 2007
- (18) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204377546.html>
- (19) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204388030.html>
- (20) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/06/1@65949.htm>
- (21) Dünya Gazetesi, 12 Şubat 2007
- (22) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204368>

- 012.html
- (23) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200701/20070104329727.html>
- (24) Dünya Gazetesi, 16 Şubat 2007
- (25) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204369664.html>
- (26) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/13/1@66432.htm>
- (27) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen4/200702151586.htm>
- (28) <http://turkey.cri.cn/1/2007/01/26/1@65280.htm>
- (29) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2007/0126/24718/content_24718.htm
- (30) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen3/200702151582.htm>
- (31) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/18/1@66790.htm>
- (32) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cenp/200702151157.htm>
- (33) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/09/1@66207.htm>
- (34) <http://turkey.cri.cn/1/2007/01/26/1@65249.htm>
- (35) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2007/0207/26409/content_26409.htm
- (36) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2007/0211/26510/content_26510.htm
- (37) <http://turkey.cri.cn/1/2007/01/29/1@65370.htm>
- (38) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/15/1@66539.htm>
- (39) <http://turkey.cri.cn/1/2007/01/31/1@65526.htm>
- (40) <http://turkey.cri.cn/1/2007/01/30/1@65489.htm>
- (41) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/16/1@66702.htm>
- (42) Referans Gazetesi, 6 Şubat 2007
- (43) Referans Gazetesi, 24 Ocak 2007
- (44) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200701291823.htm>
- (45) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200701/20070104329172.html>
- (46) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/05/1@65886.htm>
- (47) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/16/1@66601.htm>
- (48) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200702/20070204339223.html>
- (49) <http://turkey.cri.cn/1/2007/02/15/1@66570.htm>
- (50) Dünya Gazetesi, 12 Şubat 2007
- (51) Dünya Gazetesi, 14 Şubat 2007
- (52) Dünya Gazetesi, 12 Şubat 2007
- (53) Referans Gazetesi, 1 Şubat 2007